

Nadporučík děl. Oldřich N o v ý:

Bojové chemické látky jízdního dělostřelectva.

V dnešní době, kdy se svět zabývá chemickou válkou a každým dnem přináší nové vynálezy a nová zdokonalení v tomto oboru, měli bychom si říci také my dělostřelci, co můžeme ve válce dělat, jak se bránit co nejúspěšněji, a to jak za pochodu, tak v ubytovacím místě i v palebném po-

stavení. Chtěl bych tu nadhoditi několik poznámek k ochraně proti BCHL., zavdat tak podnět k přemýšlení a vyvolat odpovědi, jak chránit naše mužstvo, koně a materiál, aniž ztratíme příliš mnoho času. Nyní se nám lehce mluví — přejedeme — asanujeme, ale ve skutečnosti?

Přistoupím přímo k řešení jednotlivých případů, buď podle toho, jak jsem cvičil svou baterii, nebo jak si celou věc představuji.

Ochrana za pochodu.

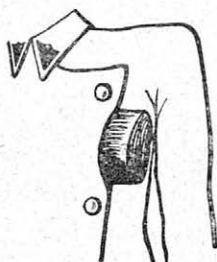
Při tom uvažuji jen o tom, že můžeme být napadeni letcem, který pro nás bude jistě nejnebezpečnější. Ostatní útoky budou také nebezpečné, ale jistě budeme mít při nich více času k přípravě, a pak bude ochrana stejná jako u normálních útoků, ledaže si nasadíme masku.

Od letce nám bude za pochodu hrozit největší nebezpečí. Pěšák, dragoun uhne, schová se, ale kam se může uchýlit první důstojník se svými čtyřmi poločety — nikam, musí trpně čekat, až na něj yperit spadne. Neříkám vždy, ale většinou budou komunikace takové, že z nich nebude moci uhnout.

Proti postřiku chrání jen masky, pláštěnky a přezuvky.

Se svou baterií jsem to prováděl takto:

1. Řekl jsem si, že vždy nebude nepřítel používat BCHL. postřikem. Také míváme přece určité zprávy o nepříteli, zda a jak BCHL. používá. V takovém případě, kdy nepřítel nepoužívá BCHL., mohou mít všichni vojáci v baterii pláštěnky zasunuty mezi plášť nebo blůzu, jak vidíte na obrázku 1.

Obr. 1.

Tam to nikomu nepřekáží, pláštěnka se neničí a je-li nepříznivé počasí, vojín si ji zastrčí hlouběji.

2. Jestliže byly o nepříteli zprávy, že používá BCHL. postřikem nebo jestliže viděli moji pozorovatelé, že v prostoru před námi letec prováděl postřik, nebo toto hlášení přišlo zpredu od velitele baterie, byl dán povel „Pláštěnky připravit!“

Na tento povel si první důstojník, velitelé čet a obsluha rozbali pláštěnky a dají si je volně přes rameno. Podotýkám, že jsou tu velké obtíže; pláštěnka padá stále dolů, vítr ji bere, zkrátka tento způsob má veškeré nevýhody. Pláštěnky musí však být připraveny tak, aby v několika vteřinách mohly být rozbaleny a nasazeny.

Jízdní nerozbalují pláštěnky. Mají v obou rukou otěže, bič, a nemohou se tedy starat o pláštěnky. Proto dělovod určí, dříve nežli se vyjede, kdo z obsluhy se kryje s kterým jízdním. Velitel čtyř si pak vezme zbývajících volného. Pod pláštěnku se vejdou dobře dva muži a jízdním slouží jen pak pro případ, že jsou v postavení kolesen. Přední jízdní se nekryje, ale drží koně dělovodova a přední koně a kryje se pod nimi.

Ani dělovod pláštěnku nerozbaluje; při postřiku odevzdá koně přednímu jízdnímu a kryje se s některým mužem obsluhy (koně může nechat také volně stát).

Shrme-li celou činnost, kromě jezdců (vyjma některé) a jízdních má palebná baterie pláštěnky na ramenou a ti, kdo jich nemají, vědí, s kým se kryjí.

Baterie nasedne a jede takto připravena dále. Pozorovací služba baterie musí dávat v takovém období zvláště dobrý pozor, aby pláštěnky při poplachu mohly být řádně a rychle nasazeny. Řekneme-li si, že letec, který provádí aerochemický útok, poletí rychlostí 400 km za hodinu neboli 100 m za vteřinu a že jej v nejlepším případě zpozorujeme na vzdálenost 1 km, zjistíme, že nám zbývá k nasazení pláštěnky 10 vteřin, potřebných k uražení 1 km, a přičteme-li k tomu pád kapiček 5 až 10 vteřin, vidíme, že máme jen 15 až 20 vteřin k nasazení pláštěnky. Tedy překrytí pláštěnkou může na takovou vzdálenost trvat nejvýše 14 vteřin. Na takové množství práce, jako je seskočení s koně, rozbalení pláštěnky a nasazení, je to doba velmi malá a jednotka musí být velmi dobře vycvičena, aby v boji obstála a neutrpěla veliké ztráty.

Proč seskakujeme s koní a proč je nekryjeme? Rozbalování pláštěnky na koni je velmi pomalé, ani ne tak to rozbalení, jako zakrytí. Málokterému koni můžete zakrýt, sedíce na něm, hlavu, ježto prostě mu na ni nedosáhnete a nevíte, máte-li držet pláštěnku nebo otěže. Co mně bude platné, když kůň bude mít překrytu zád, ale když nebude mít zakrytu hlavu. Kromě toho všeho nesmíme zapomenout na náruční koně; budou-li vyřadění, je vlastně vyřaděno celé šestisprežení.

Baterie pochoduje a pozoruje, že letec provádí na ni nálet. Všechno seskočí, rozbalí pláštěnky, po dvou se schovají (podle určení dělovodů), jezdci buď koně pustí nebo odevzdají přednímu jízdnímu (dělovod) a skryjí se pod pláštěnky. Seskakovat co možná na stranu po větru, aby po odhození pláštěnek je vítr nevzal a neodnesl na koně. Pod pláštěnkami se nasadí masky, přezuvky a další činnost již je známa; buď je baterie potřísněna, pak nastává doba asanace a vyřadění baterie na den, dva i déle, nebo není zjištěno nic a baterie po uspořádání jede za svým úkolem.

Snad někdy bude výhodné, že pojedeme již s pláštěnkami nasazenými, a to v takovém terénu, v takové krajině, kde nemáme rozhled a kde by nás mohl letec snadno překvapit, hlavně tehdy, viděl-li nás k takovému nepřehlednému místu přijíždět (lesní cesta, údolí atd.).

Jak vidíme, pláštěnky se pro nás dobře nehodí a zdaleka se nepřibližují k ideálnímu ochrannému prostředku, hlavně za pochodu. Jsou nepraktické při rozbalování, snadno se zničí, vítr je trhá atd. Výhoda — jsou poměrně malé a lehké, laciné. Ovšem uznávám, že je velice těžko nalézt něco universálního pro všechny zbraně a pro veškerá údobí boje.

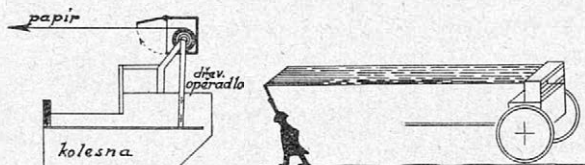
P o z n á m k a: Kdo bude provádět výcvik s pláštěnkami po prvé, uvidí, jak se koně velmi bojí tohoto rozbalování pláštěnek, poněvadž to šustí, praská a koně to velmi leká. Výhodné je přidělit několik pláštěnek do stáje a tam je denně rozbalovat a tak jim koně zvykat.

N á v r h.

Stál by snad za vyzkoušení tento návrh: nad opěrou kolesny by byl připevněn válec s impregnovaným papírem a vše by bylo kryto proti povětrnosti. Viz obr. 2.

Papír by mohl být vyztužen nějakými drátky. Kdyby letec prováděl nálet, sesedli by jen krajníci obsluhy na kolesné děla nebo hlomozny a krátkými tyčkami by přetáhli papír přes celé šestisprežení i s jízdními a zbylou obsluhou a ještě by se před předními koňmi mohli schovat. Po postřiku by se papír prostě utřhl a spálil anebo zakopal; kdyby nebyl pokropen, namotal by se zpátky na válec. Snad by mohl být papír na hořejší

straně opatřen detekčními papírky, takže by byla snadná práce při zjišťování, zda byl potřísněn. Pláštěnky by pak sloužily k ochraně proti BCHL. v palebném postavení a v postavení kolesen a u těch, kteří by neměli možnost se schovat pod papír z válce. Výhodou by to mělo tu, že bychom měli všechno chráněno, hlavně koně a postrojový materiál, jenž při

Obr. 2.

asanaci dá nejvíce práce. Dělo se asanuje poměrně snadno. Papír by snad byl o něco dražší, ale na tom by vzhledem k zachování materiálu a úspore času tolik nezáleželo.

Průjezd zamořeným terénem.

U své baterie jsem cvičil průjezd baterie zamořeným terénem takto: Rozeznával jsem dvojí průjezd — první případ, kdy projíždím po asanované cestě a kolem jest ještě zamořený neasanovaný terén, a druhý případ, kdy projíždím po neasanovaném terénu. Celkem oba stejné vyjma to, že pro druhý případ jsme chránili nohy koní ochranou (hadry, sláma atd.) a střelci a nabíječi stáli na nápravových sedátkách, místo aby na nich seděli, aby na ně nějaká kapka nepadla, nebyla kolem hozena.

Baterie se připravila k průjezdu na povel „K průjezdu zamořeným terénem připravit — (event. koním nohy zabalit)!“

Když baterie stála tak, že na ni šly výpary, nasadila si masky nejdříve obsluha, koním byly nasazeny teprve potom, pak hadry na nohy koním, obsluha a jízdní shrnuli dolů čepice a vyhrnuli límce od plášťů nahoru. Měla-li baterie ochranné masti, namazala koním nohy a choulolistivé části. Nasedla, střelci a nabíječi se postavili na svá sedátka, první důstojník dal povel k zvětšení vzdáleností a pak krokem chod.

Jestliže baterie stála na straně opačné od výparů, provedla obsluha nejdříve veškeré práce jako v odstavci předešlém a pak nasadila koním a nakonec sobě masku.

Vidíme, že je to všechno veliké zdržování a že mnohokrát vše to bude zbytečné a bude to na ujmu našeho úkolu. Je vůbec zapotřebí, aby celá baterie nasazovala při průjezdu zamořeným prostorem masky? Myslím tím koně i mužstvo. Asi toho nebude třeba. Mnohdy postačí, když si nasadí masky jenom mužstvo. Jistě větší zamoření nebude než do hloubky 2 km a takové dva kilometry ujede baterie v kroku za 20 minut; uvážíme-li, že kůň, jehož dýchadla jsou delší a odolnější než lidská, má vydržet ve výparech 20 minut, shledáme, že to není nijak velká doba a že se mu tím nijak neublíží. Někde, kde je špatný terén (kopcovitý, bláto), může se nám stát, že si koně více uškodí prací, tahem v masce, než by jim škodily výpary yperitu. Koně se potí, zeslábnou, stávají se nepokojnými a později nám vůbec nechtějí masku brát, hlavně po namáhavých pochodech. Další důležitá poznámka — při nasazování masky, neopomíňte nikdy na-

třít (u koňských) zorníky ochranných brýlí. Přihodilo se, že kůň po orosení vůbec neviděl a svalil se do příkopu; na štěstí se nic nestalo.

Myslím také, že bude úplně zbytečné, když pojedeme okolo zamořeného terénu na straně proti větru, aby vůbec někdo nasazoval masku (jak se dělá na cvičeních), ať tam baterie prodlí jak dlouho chce. Na straně po větru si může vzít při větším zamoření terénu masky obsluha, při menším bude i to zbytečné. O koních vůbec nemluvim, snad jen v tom případě, kdyby se baterie zastavila na delší dobu než 10 minut a ve velké blízkosti.

V palebném postavení.

Plynový poplach v palebném postavení musí znát každý. Měl bych jenom několik dodatků. Tak na příklad veškeré nepotřebné věci mají být ukryty. Důvod: čím více předmětů bude venku při postřiku leteckém nebo bombardování dělostřeleckém a leteckém, tím více asanace, tím delší doba zdržení. Neučme, a snad by bylo záhodno, aby to bylo odstraněno i z předpisů, kde má být v palebném postavení uložen truhlík na mířidla, kde záměrka, kožený povlak atd., učme je ukládat vždy podle situace a podle vhodného místa.

Pro případ zadýmování baterie je potřeba učinit opatření, aby každý dělovod měl nějaké zařízení, jak se dostat bezpečně a rychle k prvnímu důstojníkovi a jak nazpět k dělu. Nějaký provaz nebo rýhu (pozor na prozrazení), napjatý od děla k prvnímu důstojníkovi. Dále, aby měl několik zajišťovacích bodů, dva může mít napsané na štítě, ostatní ve svém zápisníku. Od těch nejvzdálenějších až k nejbližším, podle toho, jaké síly je zadýmování.

Pláštěnky musí být připraveny tak, aby v nejkratší době mohly být rozbaleny, ale zase ne tak, aby překážely obsluze v její práci.

Spojení s kolesnami.

Dnes, když nepřítel používá BCHL., nebude nám již stačit znamení pro kolesny: odjezd vlevo, vpravo, ale musíme zvolit větší počet znamení, jako na příklad:

Útočí-li nepřítel vlnou a první důstojník byl upozorněn od velitele baterie telefonem, dá v palebném postavení znamení „PLYN“ a pro kolesny dá znamení „PLYN PRO CELE POSTAVENÍ KOLESEN“: Z přiřazení čelní kruhy dovnitř tak dlouho, až jsou pozorovány.

Musí-li baterie rychle odejet a palebné postavení je zaplyněno arsiny, dá I. důstojník do postavení kolesen jen znamení „MUŽSTVO NASADIT MASKY“: Ze základního postavení, pravá ruka upažena nahoru, levá dolů, změnit polohu rukou třikráte.

V dalším případě vlna BCHL. k nám přijde asi až za $\frac{3}{4}$ hodiny (slabý vítr); je tedy zbytečné, aby celá obsluha a jízdní byli v maskách, stačí je dát nejdříve koním — tedy „KONÍM MASKY NASADIT“: Z bočního postavení k postavení kolesen dává spojka kolesen znamení v podobě K (koně) předpažit pravou nahoru, levou dolů, několikrát změnit polohu rukou.

V blízkosti palebného postavení padla letecká puma; zjistit, zda není plynová (asanací hlídka bombardování neviděla, jinak by musila přijet sama), znamení: „ASANAČNÍ HLÍDKA — PŘÍJEZD“: Upažit oběma rukama směrem dolů — podoba písmena A. Několikrát opakovat.

Do blízkosti baterie střílí nepřítel, první důstojník dává znamení „ASANAČNÍ HLÍDKA — PRIPRAVIT!“: Spojka znázorňuje hrabání hráběmi, střídavě překládá obě ruce z pravé strany těla na levou. Stojí čelem ke kolesnám.

Znamení může být více nebo méně; každý I. důstojník ví, co mu dělá v baterii největší potíže. Poznáte však jistě, nebudete-li mít znamení, jak se těžko s postavením kolesen ve věcech plynových domluvíte a co bude mezi palebným postavením a postavením kolesen běhání.

Opakovaná znamení po určité době značí navrácení do původního stavu.

Postavení kolesen.

Pro postavení kolesen platí podobná pravidla jako pro palebné postavení. Myslím, že by bylo velice výhodné umístit je rozčleněné do terénu (kolesny) a ne do proudu nebo šiku, jak se to dělá při cvičeních. Důvod: letec nás může jediným postřikem zasáhnout, a když ne postřikem, i kulometem nás může snadno celé chytit. Kolesny i vůz asanační hlídky umístit tak, aby jak asanační hlídka, tak i kolesny mohly vyjet bez obtíží (ne na konec proudu kolesen umístit asanační vůz). Velitel asanační hlídky má znát cestu odjezdu baterie, aby zbytečně nejel s kolesnami do palebného postavení při odjezdu baterie a pak se touže cestou nevracel zpět, nemotal se v palebném postavení a nepřekážel. Myslím, že místo asanačního vozu bude nejlepší v postavení kolesen, bude tam mít krmivo, možnost zasáhnout zde i v palebném postavení, stačí jedna spojka s palebným postavením (pro kolesny i asanační hlídku) a pak do palebného postavení není nikdy tak daleko, aby zdržení bylo veliké.

Z á v ě r.

Nechci říci, že v některém případě nebude největší úzkostlivost nutná, ale chci říci, že nesmíme předpisy a pokyny, kterých se nám dostalo v kursech, brát jako nezměnitelný vzor, ale přizpůsobit se vždy situaci. Někdy budu moci skutečně všechno připravit tak, jak nařizují předpisy, někdy na to nebudu mít času a pak se nesmím bát. Válka plynem a ochrana proti němu není věcí šablony, ale ruzumu. Cvičme pro válku.

Poručík děl. František K a v á l e k:

Kdo má pozorovat palbu dělostřelectva z letounu?

V době, kdy se ve všech armádách velmocí všemožně zdokonaluje spolupráce letectva s dělostřelectvem, je nutno si dokonale ujasnit poznatky z výsledků praktických spoluprací dělostřelectva s letectvem a rozbořením dosažených výsledků rozřešit shora uvedenou otázku, na které především záleží bezvadná funkce této v mnoha případech jediné složky pozorování dělové palby, která jediné dovoluje využít náležitě doštrělů moderních děl.